

Vergaderjaar 2025–2026

29 683

Dierziektebeleid

Nr. 318

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSEL- ZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 december 2025

Hierbij stuur ik u de reactie op het verzoek van de vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur op het mogelijk afschaffen van de nulstand van wilde zwijnen in de provincie Noord-Brabant en specifiek in te gaan op hoe dit zich verhoudt tot het «Plan van aanpak Afrikaanse varkenspest in wilde zwijnen» van 26 november 2025 met Kamerstuk 29 683, nr. 316/2025D48481.

Op 19 november 2025 heb ik samen met verschillende stakeholders, waaronder de provincie Noord-Brabant, het plan van aanpak preventie en bestrijdingsvoorbereidingen Afrikaanse varkenspest (AVP) in wilde zwijnen ondertekend¹. Met deze handtekening benadrukken de stakeholders hun betrokkenheid en het belang om de acties in dit plan van aanpak uit te voeren. Deze acties zien onder andere op het verkleinen van de kans op insleep van AVP in wilde zwijnen, op locaties waar experts die insleep het grootst achten.

Het advies met betrekking tot wilde zwijnen in Noord-Brabant

Vanwege de uitgebreide verspreiding en toenemende schade door wilde zwijnen heeft de Faunabeheereenheid (FBE) Noord-Brabant een «*Zwijnencommissie*» ingesteld. Deze commissie bestaat uit een vertegenwoordiging van (maatschappelijk) betrokken belangenorganisaties, waaronder de terreinbeherende organisaties Natuurmonumenten, Brabants Landschap en Staatsbosbeheer, de dierenbescherming, de jagersvereniging en de Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO). Zij kregen de opdracht het Noord-Brabants beleid en beheer van wilde zwijnen te evalueren en hierover te adviseren. Het bestuur van de FBE heeft het advies overgenomen en unaniem vastgesteld. Op 10 juli 2025 heeft de

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2025/11/19/kabinet-presenteert-plan-van-aanpak-afrikaanse-varkenspest>

FBE het advies aangeboden aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant².

De FBE adviseert het huidige nulstandbeleid te verlaten en over te gaan naar een beleid waarin de ecologische waarde van wilde zwijnen wordt erkend. Daarbij wordt een beheerstrategie aanbevolen die de populatie op een acceptabel niveau houdt om schade aan maatschappelijke en ecologische belangen te minimaliseren en beheersbaar te houden. Als richtlijn wordt «het streven naar één wild zwijn per honderd hectare bos- en natuurgebied» gehanteerd waarbij strikte randvoorwaarden gelden om de populatie te beheersen middels afschot. Hiermee wordt schade aan maatschappelijke en ecologische belangen beperkt. Beoogd wordt verder dat wilde zwijnen zich niet buiten natuurgebieden vestigen.

In het advies is opgenomen dat de integrale toepassing van vastgestelde randvoorwaarden uit het advies van cruciaal belang is. Een selectieve implementatie van één of meerdere van die randvoorwaarden vergroot het risico dat het beheer tekortschiet, aldus het rapport. Daardoor zou schade aan bijvoorbeeld gewassen of door verkeersongevallen als gevolg van de toenemende aanwezigheid van wilde zwijnen op kunnen lopen.

Een van die randvoorwaarden is dat de FBE nadrukkelijk adviseert om in te zetten op risicomitigatie van Afrikaanse varkenspest (AVP). Genoemde elementen die hier aan bijdragen, zoals educatie, preventieve maatregelen tegen menselijke insleep van ziekten en het snel kunnen afsluiten van gebieden bij een uitbraak, zijn ook opgenomen in het plan van aanpak preventie en bestrijdingsvoorbereiding Afrikaanse varkenspest.

Tijdens het opstellen van het plan van aanpak preventie AVP is intensief contact geweest met de Provincie Noord-Brabant om ervoor te zorgen dat het beleid op elkaar zou aansluiten. Ik waardeer het zeer dat het zwijnenadvies een duidelijke koppeling legt tussen het provinciaal beleid en de verantwoordelijkheid van de provincie in verhouding tot de landelijke aanpak van AVP. Dit onderstreept het belang van provinciale inzet in dit complexe dossier. De provincie heeft aangegeven actief uitvoering te geven aan de aan haar toegewezen acties, wat van groot belang is voor de preventie van AVP in wilde zwijnen. Eerder dit jaar is hierover een Statenmededeling gepubliceerd.³

Situatie Spanje

Dat het van belang is om werk te maken van de preventie van AVP in wilde zwijnen werd dit najaar, op 28 november jl., eens te meer duidelijk. In Spanje, in de Catalaanse streek Bellaterra nabij Barcelona zijn twee dode wilde zwijnen gevonden die besmet blijken te zijn met Afrikaanse varkenspest. Inmiddels zijn er na intensieve zoekacties door de Spaanse overheid meer dan tien besmette kadavers geconstateerd. De inschatting is dat dit in de komende weken nog verder zal oplopen. Spanje wordt hiermee voor het eerst sinds 1994 geconfronteerd met de ziekte en stelt alles in het werk om de uitbraak te controleren. Er is een beperkingsgebied met een straal van 20 kilometer ingesteld. De 55 varkenshouderijen die in dit beperkingsgebied liggen hebben direct transportverboden en verhoogde hygiënemaatregelen opgelegd gekregen. Tevens zijn deze bedrijven verplicht om aan extra monitoring op Afrikaanse varkenspest te

² <https://www.faunabeheereenheid.nl/noordbrabant/NIEUWS/ArticleID/27927/WILDE-ZWIJNEN-ADVIES-DOOR-FBE-VASTGESTELD-EN-AANGEBODEN-AAN-GS>

³ <https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/22a4bb91-f4ae-4ceb-abb7-63a51451f1ab?documentId=69b96d2f-c5ac-420e-9989-036fe22db7a7&agendaltemId=94d217cd-39e5-4ae5-b4b7-c81354140bc3>

voldoen. De bedrijven zijn direct na het vaststellen van AVP in wilde zwijnen gescreend en bij géén van de bedrijven in de beperkingszone is AVP vastgesteld. Daarnaast zijn er beperkingen ingesteld in het Parc Natural de Collserola en de omliggende gemeenten, de toegang tot het park is verboden voor wandelaars en fietsers en er geldt een verbod op alle jacht- en bosbouw- en recreatieve activiteiten. Op dit moment wordt door de Spaanse autoriteiten onderzoek gedaan naar de herkomst van het virus en de mogelijke bron van de uitbraak.

De situatie in Spanje maakt duidelijk dat een uitbraak van AVP ontwikkeltende gevolgen heeft. Voor de varkenssector zelf, maar ook voor de directe omgeving waarin deze uitbraak plaatsvindt. Het is in ons aller belang om een uitbraak met AVP te voorkomen, en daarom zal ik in de komende periode werk maken van de uitvoering van het plan van aanpak.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
F.M. Wiersma